

Авторскай улэ
Остуол оонньуута «Бэйнэл»

Оцордо Толбонова

Зоя Николаевна

1. «Бэйнэл» - кыыллар.

Бу оонньууну учугэйдик бабылаабыт, ис хооонун оҕо сайдыытыгар сэп тубэиннэрэн, сатаан ытар иитээччи оҕону иитиигэ - уэрэтиигэ дэгиттэр туттуон сэп. Оонньуу ис хоёонуттан уонна оҕо саабыттан кэрэн, кини иитэр - уэрэтэр, сайыннараар сорукары бэйэтэ талан туруорар.

«Бэйнэл» оҕо эйун сайыннараар, ол эбэтэр математикаҕа турар ирдэбиллэри уксун, анардас бу оонньуу кэмэтинэн, анал дьарыгы ыппакка да эрэ уэрэтиэххэ сэп.

Оҕо эйун сайыннарыыга маннык усулуобуйаны тэрийии ирдэниллэр:

- чэпчэкиктэн саҕалаан, сыыйа уустугурдуу;
- оҕону толкуйдуур дьобурга уьуйуу;
- оонньуу ньыматтынан сыыйа уэрэтии;
- оонньууну сыыйа кэцэтэн киллэрии;
- ыйытыылары сыыйа уустугурдуу;
- элбэх буолан бииргэ оонньообун;
- биирдиилээн оҕо добурун, билиитин учуоттаан, сорукаҕы уустугурдан биэрии;
- оҕо сыаллаах-сорукаах, сиэр-майгы эттунэн бэрээдэктээх, хомуллуулаах буолуутун ситиһии.

1.1 Оонньуу сурун хайысхалара:

«Бэйнэл» - эй экирэтиилээх оонньуута:

- атрибуттары бэлэмнээбин;
- быраабыланы билибиннэрии;
- оонньоото уэрэтии,
- экирэтээччи, куотааччылар сыалларын, сорукарын эйдэтуу;
- бэлэх ийинэ оҕолор курехтэбиилэрэ;
- оонньуу хайдах барбытын ырытыыы.

2. «Бэйнэл» - ахсаан тэрүтэ.

Оонньуу кэмэтинэн оҕо суоттааьын кэруцнэрин, чыыыла састаабын, хайысхаҕа, кэричик аабыыга, эттик быыытын-табаатын быбаарыыга уэрэнер.

Оонньуу кэмигэр оҕо толкуйдуур дьобура сайдар. Оҕоҕо быраабылата

судургутунан, ис хобоонун арааа элбэбинэн, кэрэ кэстуулэринэн, оёну ахсаанна дьарыктырга ордук табыгастаах.

3. «Бэйнэл» - дьобурдаах илиилэр.

Араас матырыйаалтан: айылба матырыйаалыттан, танастан, кумаабыттан, хордуонтан, пенопластан, талахтан, удьурбайтан оноруохха сэн.

Кырыйы, сыыары, кыыы, дыптайы, имитии араас ньымаларынан толкуйдаан онорууга оёо оонньуу кэмэтинэн туох да куэйдитэ суох, бэйдэ уэрэнэр.

Араас дуууннээх кумаабыны, сабы, оёуруону туһанан оёо ис туругун, майгытын-сигилитин хайдах сатырынан айан онорор.

4. «Бэйнэл» уонна фольклор.

Оёо тылын - эбун сайыннараар сыалтан, оонньуу ис хобоонугар сэп түбэиннэрэн, эс хобооннорун, таабырыннары, остуоруйалары уэрэтиллэр.

Саха оёолоругар нууччалыы ырыаны, хобоону, остуоруйаны уэрэтиигэ «Бэйнэл» оонньуу кэмэтэ улахан.

«Бэйнэл» хамсаныылаах оонньуутугар оёолор бэйдэлэрэ хобоон, остуоруйа айан, хамсаныга сэп түбэиннэрэн сацараллара дьобун ситиьи буолар.

Сана тыллара били, уустук этиилэри оноро сатаабын, оёо куолаын уларытан санарыта уонна да атын тылы сайыннараар улэ кэрүцнэрэ бу хайысхаба киирэллэр.

5. «Бэйнэл» - хамсаныылаах оонньуу.

Хамсаныылаах оонньуу киэн хоско, саала ийигэр, табырдыа.

Быраабылатыгар олобуран ытыллар. Хамсаныылаах оонньууга киирсэр.

Маныха бэлэмнэнии улэ элбэх бириэмэни ылар, тылын-эбун уэрэтии,

түбэиннэрэн музыканан хамсанан-сананран оонньууларын ситиьи кыттааччылары биир эйгэ-санааба түмэр.

1. «Бэйнэл» эй экирэтиилээх оонньуутун уэрэтиигэ ус сурун хайысханы тутулар:

-хайда буолуохтаабын курдук иитээччи бэйдэ оонньоон кэрдэрэр.

- иитээччи ыйан-кэрдэн, субэлээн сэпке оонньуурга уэрэтэр;

- иитээччи сыыа оёону бэйдэтин оонньуутун сэпкэ оонньуурга, сэпкэ сыаналырга уэрэтэр.

2. Оёо толкуйдуур дьобурун сайыннарыга ус сурун суол:

- иитээччи, оёо толкйдуур дьобурун сэпкэ салайар инниттэн ылыннараар, эйдэтэр суолу таба тайаһахтаах. Ол эбэтэр оёо ордук тугу интириэбигиирин, билиитин- кэрүутун, сатабылын учуоттуоһаах,

- сэптээх усуллубуйаны тэрийии, интириэи уэскэтии. Ол инниттэн оёо

Дьобурун сайыннары, оёо оонньуутун сэпкэ сыаналанан, сыал-сорук туруорурунан, уэрэнэрин ситиьи;

- уэрэтэр - иитэр улэни былааннаан, кэлимсник ыытыы;
- иитээччи уонна о5о, 05о атын о5ону кытта сыьыаннарын бол5омтону ууруу.

05о билиэхтээх, сатыахтаах:

1. О5о эйдуэхтээх:

- оонньуу быраабылатын;
- куотааччы, экирэтээччи сыалын-соругун.

2. О50 билиэхтээх:

- оонньуу быраабылатын;
- ахсаан боростуой суоттааьынарын;
- толкуйдаан, холоон кэрэн хаамыылары онорорун.

3. О5о сатыахтаах:

- ахсаан суоттааьынын;
- уруьуй, сыаьыарыы ньымаларын туттууну;
- хапта5ай, бэкунук эттиктэри онорууну;
- хайдах оонньообутун быььаарары, ырытары;
- хотторуу (кыайтарыы) хомолтотун тулуйа уэрнэри.